

Danske Bank A/S, Suomen sivuliike ("Danske Bank") kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi eräistä huoltovarmuuden turvaamisen järjestelyistä rahoitusallalla.

Danske Bank suhtautuu positiivisesti Suomen rahoitusalan toiminnan jatkuvuuden ja kyber-kestävyyden kehittämiseen ja on sitoutunut löytämään ratkaisuja, joilla varmistetaan rahoitusalan toimintakyky normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Hallituksen esitys on askel oikeaan suuntaan aikaisempiin ehdotuksiin verrattuna, mutta esitys jättää monta kysymystä avoimeksi. Annetussa aikataulussa hallituksen esityksestä ei ole mahdollista lausua kattavasti, mutta haluamme tuoda esiin erityisesti seuraavat seikat.

- Hallituksen esitystä valmisteltaessa ei ole kuultu toimialaa eikä edetty aiemmin keväällä toimialan kanssa sovittujen pelisääntöjen mukaisesti. Toimialan sisäinen keskustelu esityksestä ei ole myöskään ollut mahdollista.
- Hallituksen esityksessä muutetaan tällä hetkellä voimassa olevaa poikkeusolojen määritelmää merkittävästi, koska säännökset on tarkoitettu ulottaa myös normaaliolojen vakaviin häiriötilanteisiin. Vakavien häiriötilanteiden määritelmä on väljä ja jättää epäselväksi, mihin skenaarioihin hallituksen esityksen toimenpiteillä pyritään vastaamaan.
- Danske Bank ei pysty arvioimaan, vastaako järjestelyn tuomat hyödyt sen aiheuttamia kustannuksia, koska kattavaa kustannusarviota ei ole tehty. Epäselväksi jää myös se, millä perusteella ja keneltä järjestelmän perustamisesta, käyttöönotosta ja ylläpidosta aiheutuvat kustannukset katetaan ja kenen taseella huoltovarmuustiliin liittyvää toimintaa hoidetaan.
- Hallituksen esityksessä annetaan viranomaisille erittäin laajat asetuksenantovaltuudet. Tämä kasvattaa toimijoiden epävarmuutta ja heikentää toimintakehikon ennustettavuutta. On myös vaikea arvioida, onko hallituksen esitys kilpailuoikeuden ja EU oikeuden mukainen etenkin normaaliaikojen osalta. Annetussa aikataulussa tätä kysymystä on mahdotonta tutkia ja kommentoida perusteellisemmin. Mielestämme viranomaisten tulisi hankkia hallituksen esityksen tarpeellisuudesta ja oikeasuhteisuudesta EKP:n lausunto.
- Esityksessä ei kuvata, miten huoltovarmuustilijärjestelmän käyttöönotto tapahtuu. Viranomainen päättää huoltovarmuustilijärjestelmään siirtymisestä, mutta esityksestä ei käy ilmi, kuullaanko asianomaista pankkia ennen päätöksentekoa. Esityksessä ei myöskään oteta kantaa siihen, miten poikkeusjärjestelystä palataan takaisin pankin omien järjestelmien käyttöön ja miten mahdolliset saldoerot tasattaisiin ja kuka on vastuussa tästä. On myös huomioitavaa, että osa asiakkaiden tileistä on blokattu eikä niiltä tai niille voi siirtää rahaa.
- Hallituksen esitys jättää epäselväksi erilaiset vastuukysymykset. Käsityksemme mukaan huoltovarmuustilijärjestelmän käyttöön siirtymisen jälkeen pankit eivät voi enää olla velvollisia huolehtimaan muun muassa rahanpesun ja terrorismin torjuntaan, pakotevalvontaan tai petosten estämiseen liittyvistä jatkuvista toimenpiteistä.

- Hallituksen esityksen perusteella jää epäselväksi, millä todennäköisyydellä huoltovarmuustilijärjestelmä toimisi tilanteessa, jossa pankit ja ekosysteemi ei toimi ja varajärjestelmään pitäisi siirtyä. Esityksessä ei ole kuvattu, millä tilinkäyttövälillä pankkien asiakkaat pääsisivät käyttämään huoltovarmuustilijärjestelmää (mobiilipankki, verkkopankki, tunnistautumissovellukset), kun normaalijärjestelmien käyttö on estynyt. Esityksestä ei myöskään käy ilmi, miten korttimaksamisen end-to-end toiminnallisuus rakennettaisiin ja miten se suhtautuisi eri kaupallisten toimijoiden oikeuksiin. Lisäksi esitys jättää avoimeksi lukuisia kysymyksiä mm. toistuvaissuoritusten maksuun liittyen ja yritysten pankeille toimittamiin maksuaineistoihin, joiden perusteella tilisiirrot ja mm. palkanmaksut toteutetaan.
- Epäselväksi jää myös se, miten toimitaan tilanteessa, jossa pankki pystyisi osin tuottamaan tarvittavia palveluita omissa järjestelmissään, jotka ovat tyypillisesti hyvin suojattuja ja varmennettuja erilaisten kyber-hyökkäysten varalta. On mahdollista, että osa asiakkaista tai osa asiointikanavista toimii normaalisti, vaikka osa asiakkaista ei tietyistä järjestelmistä pääsikään käyttämään kaikkia pankin palveluita. Esimerkiksi Ukrainassakin Internet-yhteydet ovat toimineet hyvin, joten voisi hyvinkin olla mahdollista, että asiakkaat pääsisivät mobiilisovelluksia käyttäen yleistä internet-yhteyttä käyttäen tekemään tilisiirtoja Danske Bankin Tanskassa sijaitseviin järjestelmiin. Tällaisissa tilanteissa alkaisi syntyä eroja asiakkaiden todellisten saldojen ja RVV:lle toimitetun ja vanhentuneen tiedon välille.
- Lainsäädäntömuutosten voimaan tulon tarkka aikataulu ei ole tiedossa, mutta 16.6.2022 järjestetyssä kuulemistilaisuudessa kerrottiin, että kyky siirtyä käyttämään huoltovarmuustilijärjestelmää tapahtuu ”tämän kesän aikana”. Aikataulu on erittäin haastava, koska asetusten sisällöstä on erittäin vähän tietoa ja vaatimusmäärittelyjä ei ole olemassa. Tämä tekee toimijoille toimintaympäristön arvioinnin lähes mahdottomaksi. On myös huomioitava, että Danske Bank ei ole aikaisemmin ollut velvollinen toimittamaan RVV:lle esityksessä mainittuja tietoja, koska Danske Bank ei kuulu Suomen talletussuojajärjestelmän piiriin. Ko. raportointivelvoite on alkanut sen jälkeen, kun Danske Bankista tuli sivuliike. Tästä syystä ei ole realistista, että Danske Bank pystyisi toimittamaan vaadittuja tietoja annetussa aikataulussa. Tutkimme toki, miten voimme hyödyntää Tanskan talletussuojaviranomaiselle toimittamiamme tietoja.

Helsingissä 30 kesäkuuta 2022

Danske Bank A/S, Suomen sivuliike

Hannele Karhulahti
Head of Legal Finland